

PETER V. CZI POTT

Bálint napja 2023

A Balassi Kard Művészeti Alapítvány elnöke Molnár Pál, az alapítvány tagjai, tisztelt szereplők és vendégek: nagy alázattal fogadom ezt az irodalmi megtiszteltetést. Sok tekintetben továbbra is gyakornoknak tartom magam az irodalmi világban, így ez az elismerés örömteli igazolása erőfeszítéseimnek. Hálás vagyok szüleimnek és a kaliforniai magyar baráti körüknek, akik elevenen tartották számomra a magyar nyelvet.

Kissé nyugtalanító az egyben halálos fegyvernek számító irodalmi díj gondolata, még 12 évvel azután is, hogy költői mentorom, kollégám és barátom, John Ridland (1933–2020) nevében, aki egészségi állapota miatt nem indult el hosszú útra a tél közepén személyesen elfogadni a díjat, átvettem a kardot. Természetesen a kard alkalmas arra, hogy megemlékezzünk a lovagi költőről, és alkalmat ad arra, hogy ismét elővessük azt a jól megszokott angol aforizmát, miszerint a toll hatalmasabb a kardnál. Az aforizma, persze, igaz: sem Balassi Bálintra (1554–94), sem angol fegyver- és verstestvére, Sir Philip Sidney-re (1554–86) nem katonai tevékenységük miatt emlékezünk: tollak termékei biztosították tartós hírnevüket. Csak remélni tudom, hogy a Balassi- hagyatékhoz való hozzájárulásom elősegíti ennek a hírnévnek a szélesebb körű elterjedését az angol nyelvű világban.

Balassi Bálint korának embere volt, zűrzavaros életében sok nagy művészkortárs büszkeségében és impulzivitásában osztozott: hitet váltott, mint az angol John Donne (1572–1631), nem talált elégedettséget a házasságában, de csalódott szerelmeiben, mint Philip Sidney, lendületesen kihívta maga ellen a tekintélyt, és fizetett érte, mint a portugál költészeti atyja, Luis de Camoões (1525–80), és végül katonai szolgálatban halt meg egy üszkös combsérülés miatt, ugyanúgy, mint éppen Sidney. Költészetüknek szintén vannak közös témái: vallásos versek, mint Donneé, amelyekben félti a lelkét; a szerelem és a vágy versei, mint Sidneyé; és a katonai életet dicséző versek, mint Camoõesé. Széles körű érdeklődést mutat a tudományok iránt is, ahogy az eredetiben és angolul is hamarosan hallható költeménye, címe „Az ő szerelmének örök és maradandó voltáról”, mutatja be.

Balassi talán alulértékelt tulajdonsága Balassi más kultúrák iránti nyitottsága. Sok idegen nyelvet folyékonyan beszélt, köztük a törököt, amelyet gyermekkorában oszmán foglyoktól tanult apja erődjében. Közelebbről ismerte az oszmán udvari költészetet, több verset is lefordított – ezek mellé a török eredetit is szolgáltatta, arab írásból átírva –, és török dallamot és szöveget használt egyik legszebb szerelmes költeményének alapjául – az úgynevezett „Hogy Juliára talál, így köszöne neki”. Küzdött Magyarország halálos ellensége ellen, miközben művészi termékeit is megcsodálta és felhasználta, így beleillesztve őket a magyar líra gyermekkorába.

Perspektívájának illetően nyitottsága olyan modellt ad, amelyből világszerte ma sokan tanulhatnak.

A műfordító feladata az, hogy a művészet segítségével áthidalja a kultúrákat, beleértve azokat is, amelyeknek ellentmondó nézetei vannak, vagy akár háborúban is állnak egymással. Ebben az értelemben többnyelvű irodalmár kollégáimmal mindannyian Balassi kulturális küldetését folytatjuk. És ebben az értelemben nem csak munkám elismeréseként fogadom el ezt a megtiszteltetést, hanem a fordítás kölcsönös megértést elősegítő hatásának elismeréseként is.

Ígérem, jövőbeli munkám során megpróbálok megfelelni a Balassi Bálint-emlékkard színvonalának. Köszönöm. Szívből, nagyon szépen köszönöm.

Igen Tisztelt Uram, ez úton is gratulálva Balassi-kardjához, kéressel állok elő. A szombathelyi Életünk című folyóirat főszerkesztőjeként trok: következő (márciusi) számunkban szeretnék egy összeállítást közölni a Balassi-ünnepről. Itt van nálam Zalán, Agócs, Molnár Pali szövege, képek stb. Szükségem volna természetesen az Ön válaszszövegére is. Szeretném, ha ezt levél-fordultával megküldené nekem. Remélem, kérésem teljesítésének nincs akadálya és a lapszámából postázhatunk majd köszönettel Önnek is. Nagyon szép, méltósággal és patriotizmussal telített együttlét volt az Önök köszöntése.

Szívélyes üdvözléssel

Alexa Károly

Kedves Karoly Alexa, eloszor is, mint kaliforniai születésű ember, hadd kerdezzem, hogy lehet-e tegezodni? Nem erdemlem az „igen tisztelt Ur” meltosagat, meg most sem, mint Balassi-kardforgato. :-))

Persze, nincs semmi akadaly a koszlesel, itt csatolom a valaszszovegemet. Remelem, hogy megfelel. Ha lehet kapni papir peldanyt az Eletunk marciusi szamarol, kerem szepen, hogy kuldd el postan (cimem lent lathato). Amugy, elektronikus formatumban is halas lennek, ha majd elkuldened.

Csaladom is kotodik Szombathelyhez: apai nagyapam (Czipott Geza) oda ment evangelikus lelkeszket (Szentgotthardrol), de hamar elhunyt vesefertozesben (1930ban, ha jól emlékszem). (O volt az evangelikus folyoirat, Harangszó, alapítója és szerkesztője.) Edesapam pedig a szombathelyi premontrei gimnaziumot vegezte, utána ment Pestre egyetemre.

Szívélyes udvozlettel

Peter

Peter V. Czipott, Ph.D.